

Posudek oponentky diplomové práce

Diplomantka: Sabina Mehić, studijní obor: Jihovýchodoevropská studia

Název práce: Nucené migrace z Republiky srbské v období občanské války 1991-1996, konkrétní případ Kozluk

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Sandra Kreisslová, Ph.D.

Studentka Sabina Mehić se při výběru tématu závěrečné práce řídila mimo jiné aktuálností a praktičností. Téma její závěrečné práce v bakalářském studiu se totiž rovněž týkalo Bosny a Hercegoviny (90. léta 20. století).

Rozhodla se zabývat tématem nucených migrací v Bosně a Hercegovině během válek na území bývalé Jugoslávie v 90. letech 20. století, konkrétně migrací, které probíhaly v obci Kozluk. Tuto obec si vybrala ze dvou důvodů. Prvním je metodologie prováděného výzkumu, protože se rozhodla provést několik rozhovorů s účastníky zmíněných událostí. Druhým důvodem, vzhledem k citlivosti tématu, je její původ a větší počet příbuzných a známých z této obce, což vedlo k větší otevřenosti a ochotě k rozhovoru.

Práci rozdělila do čtyř částí. V první části podrobně vysvětluje pojmy nucená migrace, kolektivní paměť a trauma v kontextu válečných událostí a migrace. I když je tato část velmi podrobná a kolegyně správně využívá literaturu, chybí zde vysvětlení dalšího pojmu „vysídlená osoba“, který je v kontextu jugoslávské problematiky velmi důležitý (např. poskytování pomoci na základě klasifikace) (migrant, izbeglica, raseljeno lice).

Ve druhé části práce nám poskytuje obraz Jugoslávie a velmi odborně vysvětluje počátek konfliktu v tomto regionu, přičemž poukazuje na etnodemografickou situaci před válkami a po nich. Zde bych chtěla poznamenat něco, co je pro celou práci důležité, ale je vysvětleno jen částečně. Jedná se o rozdíl mezi pojmy „Muslim“ a „Bosňák“. Kolegyně správně uvádí, že postavení konstitutivního národu bylo získáno ústavou z roku 1971, ale v národnostním smyslu existovalo již od roku 1968, nikoliv však ve smyslu náboženském. Pojem „Bosňák“ byl zaveden na počátku 90. let (v národnostním i náboženském smyslu), ale pojem „Muslim“ se i nadále používal. Používání tohoto termínu v práci je občas nejasné a nejednotné. Doporučila bych přečíst publikaci Mihada Mujanoviće: *Muslimové, a ne mohamedáni!*, která sice popisuje jiné období, ale pomůže lépe pochopit všechny souvislosti, které nastaly později.

Ve třetí části práce se studentka zabývá migracemi na území Bosny a Hercegoviny, především nucenými. Podrobněji popisuje nucené migrace Bosňáků, ale zároveň velmi objektivně neopomíná zmínit, a tak hezky navazuje na část o etnické struktuře Bosny a Hercegoviny před začátkem

konfliktu, že stejný osud potkal i další dva národy, Srby a Chorvaty. Výpovědi získané kvalitativní metodou, vedením rozhovorů, ilustrují konkrétní situace, přičemž studentka dbá na objektivitu a věnuje těmto výpovědím pozornost a pochopení.

Osobní zpovědi hrají významnou roli v poslední části její práce, v níž popisuje situaci uprchlíků, kteří se po válce vraceli do svých domovů, a také problémy a potíže, které návraty provázely.

Vše ilustruje statistickými údaji a výborně přehledně vykreslenými grafy. Nelze opomenout, že zvláštní pozornost věnuje osobnosti Fadila Banjanoviće, známého také pod přezdívkou Bracika, který záchraně a následnému návratu obyvatel do těchto oblastí zasvětil celý svůj život.

V samotném závěru uvádí bohatou literaturu, kterou při zpracování závěrečné práce využila, a nezapomíná ani na fotodokumentaci, která má zvláštní místo především v části o panu Banjanovićovi.

Význam práce je velký, je patrné úsilí a čas, které do ní kolegyně investovala, a rozhodně nelze opomenout ani citovou stránku, neboť někteří z dotazovaných jsou nejbližší i širší rodina studentky. Tato část si zaslouží pochvalu, ale zároveň i drobnou kritiku, protože se mi zdá, že kapacita a bohatství získaných rozhovorů nebyla dostatečně využita. Očekávala bych hlubší analýzu získaných podkladů, možná i přepisy jako přílohu (v originále nebo v překladu), ale jsem si jistá, že nedostatek času byl hlavním důvodem, proč to vše chybí. Měla bych také malou výtku týkající se jazykové stránky - v práci jsou překlepy, neobvyklé předložkově-pádové konstrukce, doporučuji je opravit po obhajobě.

Domnívám se, že práce svou strukturou i obsahem splňuje všechny požadavky kladené na diplomovou práci, a navrhuji známku velmi dobře.

Mgr. Sandra Vlainić

V Praze, 1. 2. 2025